

UJ KELET

ASZÓ-POLITIKAI-NAPIGAP

Keren Hajjeszod
für Mittel
Sächsische str. 8.

Egy interjú alá

Cenzúra, kisebbségi jogok, oktatási nyelv: mi más lehet ez, mint miniszteri interjú. Valóban az. Akitől Groza nyilatkozott és nagyjában újramondta mindazt, amit már többször hallottunk tőle. Amit istenments, hogy továbbra románok, ellenkezőleg, kijelentjük keréken: becsüljük, sőt szeretjük azt a minisztert, aki állhatatosan mindig ugyanazt mondja. Ebben az állhatatosságban megvan a biztosíték, hogy ha cselekvésre kerül, ugyanazt cselekszi, amit mond és az egyik cselekedetével nem mond ellent a másiknak. Mi tehát örömet halljuk újra-meg-újra is: hogy „a kisebbségi kérdés igen fontos kérdés, amit kellő tapintattal kell kezelni, hogy a kisebbségek érzelmi világába behatolni nem jó politika, hogy minden nemzeti-ségnek joga van a maga nyelvéhez, de meg kell hogy értsék a román nyelv jogait is és last not least a zsidó kisebbség az iskoláiban csak átmeneti időre oktathat magyar nyelven, később választania kell a román és a héber között.” Még a cenzuráról való beszédet is szíves-örömmel vesszük, noha ez már kimagyarázko-dás, sőt védekezés: nem a mostani kormány vezette be az erdélyi cenzurát. Ami igaz is. A mostani kormány csak tájékoztatta: kiterjesztette a román lapokra is. Ami flastrom akart volna lenni a magyar- és németnyelvű lapok hajaira, holott valójában nem az, mert az én sebem nem sajnó kevésbé, ha másokon is ugyanolyan sebet ütnek. Groza Péter megmagyarázza, hogy a cenzúra a kivételes törvények alapján keletkezett és ezek a törvények még érvényben vannak. „Nos vagy szüntessék meg a cenzurát az egész vonalon (tehát a nemromán nyelvű lapok cenzuráját is), vagy ne — de ne kívánják, hogy az érvényben levő rendeleteket különbözőképp alkalmazzák.”

Derék beszéd és demokratikus. De mi nem azt kívánjuk, hogy a cenzúra alkalmazzák a demokrácia elveit szerint. Ha van olyan állapot, hogy a román újságokat nem cenzurá-zák, a többieket igen, ki kell terjeszteni a jogot a jogtalanokra és nem a jogtalanságot a jog élvezőre. Elhiszük, hogy nem ez a kormány vezette be a cenzurát, de ez a kormány megszüntetheti. Ne mondja a miniszter: vagy szüntessék meg, vagy ne — a vagy-vagy egyáltalán fölösleges. Mi a nemzeti kisebbségi jogokra és szabadságokra is mindig úgy gondolunk, mint természetes jogokra és szabadságokra, amiket meg kell adni, mert hiszen a többségnek is megvan a maga természet-adta jogai. De sohasem gondolunk erre úgy, mint amit meg lehet fordítani: hogy elveszik a többségtől is a jogokat. Ez ebben a relációban nem is képzelhető el, bár a cenzura-példa csöppjében a tenger minden elképzelhető lehetősége bennecsillog. Amde mi a leg-szélesebb demokrácia alapján állunk, mi igenis követeljük, hogy a szomszédnál is rend és jólét legyen, mert ami körülöttünk történik, visszahat ráink. Ami persze alapelveinknek első tétele, mert nekünk első sorban a nekünk háznokjaink fontos, itt kell szepert tartoznunk, rendet tartanunk, hogy még legyünk magunkkal elégedve és hogy megtegyük a szomszédok felé is, amit kell. A mások portája csak másodsorban gondunk.

Egyébként mindenben igaza van Groza-nak. Kár, hogy mindig csak ő mondja ugyan-azt: miniszterteránsai, akik érdekelve vannak, mégis nem is mondanak. Pedig szeretnénk tudni például a közoktatásiügyi miniszter véleményét, sőt ennél többet, konkrét terveit a

kisebbségi iskolákra vonatkozólag. Azért em-lítjük most csak a közoktatást, mert az okta-tás kérdés mindenkép égető és idősebb. Szept-tember az iskolanyitás hónapja, felfőrt volna a szépszó a mi nemzeti portánkon is, ahol oly megfeszített küzdelmek folynak a jövő generá-cióért. Sőt nemcsak a szép szó fűrt volna fel, a szépszó végre is csak ígért, nekünk pedig már nem ígéretnek kellene, de közelifogható támogatás. Mert a föld alól nőnek ki a gene-rációk, amelyek új iskoláinkba jönnek tanulni. Groza minisztert ismerjük, benne megvan a jóakarát, de vajjon megvan-e az illetékes tár-cákban? És még a jóhiszemű Groza is téved néha, ha a hiszemére bizza magát. Néhány nappal ezelőtt is megnyilatkozott: Nagyváradon beszélt a kisebbségek előtt és azt mondta többek közt: „Én azt hiszem, hogy a héber nyelv csak hittudományi érték.” Kár, hogy ki-

tűnő cionista barátai, akik évekkal ezelőtt is-mertettek vele a nemzeti mozgalmat, amikor még a Groza a maguk nemzeti jogait alis-merésért küzdöttek, kár, hogy a héber nyelv nagy fejlettségű nem tájékoztatták, hogy nem liturgia érték, de olyan nyelv, amely az irodalom és a tudomány, a költő és a tudós legfinomabb aranyalataira hajlik. Igen, ezen a pompásan kifejező és tömör nyelven akarjuk oktanni „az átmenet után” fiainkat: még ha-marabb, mint hiszik. Nincs szükségünk a vagy-vagy alternatívájára, hogy vagy románul vagy héberül, mert románul ugyis tanítunk: ezt a tantárgyat nemcsak a lojalitás, de az észsze-rűség iratja jóvástag betűkkel a tantervünkre. Mi csak egyet kérünk Grozától, juttassa ér-vényre a szabadságjogokra vonatkozó belső demokráciáját ne csak nyilatkozatokban, de ott is, ahol a valóság sürget és követel.

A liberális párt manifesztuma

Bratianu a cselekvés terére lépett — Együttműködés a nemzeti párttal

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, szept. 20. A liberális párt tegnap fontos értekezletet tartott, amelyen Bratianu Jonel intézkedett az ország lakosságához.

A manifesztum ma meg is jelent a „Viitorul” című lapban és a főváros összes hirdetőoszlopain.

A manifesztum a jelenlegi kormány működésének éles kritikája egy a közigazgatás, mint az agrárreform alkalmazásának terén. Támadja azt a módot, ahogyan a különböző miniszterek külön-külön elő nem készített törvényjavaslatokkal jönnek a parlament elé és megállapítja, hogy az új adók kellő számítás híjával készültek és alkalmazásuk az ország gazdasági fejlődését megakadályozná.

Támadja a kormány export-import politikáját és hangsúlyozza, hogy ez a kormány nem képes vezetni az ország ügyeit és még kevésbé vezetheti az alkotmány megalkotásának nagy munkáját, amellyel csak kompromittálna a nemzetet. A manifesztum végén kijelenti, hogy ennek a rezsimnek kártékonyasága veszélyezteti az ország jelenét és jövőjét. A liberális párt annak tudatában, hogy az ország mindenről fel van világosítva, aminek bizonyítékát adta a legutóbbi időszaki választásokon, érzi, hogy a jelenlegi rezsim ellen való harcában az aggódó közvélemény élén áll és az egész ország támogatására számíthat.

Ezzel a kiáltvánnyal a liberális párt tulajdonképpen bejelenti, hogy az intenzívebb cselekvés terére lépett. Azokon a tanácsko-zásokon, amelyeket a liberális párt a nemzeti párttal tartott, a tárgyi kérdéseken kívül a személyi ügyekben is határoztak. Eszerint kormányrajutása esetén,

Bratianu Jonel kizárólag
Románia ügyeit vezetné, a

Az orosz-lengyel jegyzékváltás

Varsó, szept. 19. Csicserev jegyzékét intézett a lengyel kormányhoz amelyben felhívja a rigai egyezmény betartására. A jegyzékre az adót okot, hogy a lengyelek segítik Savinkov csapatát. A lengyel kormány Oroszország jegyzékére megküldte a választ, amelyben kijelenti, hogy Oroszország is megszegte a rigai békeszerződést, mert az orosz bandák a állandóan nyugtalanítják lengyel határt. (Dam.)

csatlalt területeket pedig
Maniu Gyula igazgatná.

Általában az a program, hogy minden ország-rész élén az ottani viszonyokkal legjobban ismerős államférfiak álljanak. Így kerülne Besz-arabia élére Inuletz, Bukovina élére Flondor.

A liberális párt akciója a manifesztum megjelölése után azonnal megkezdődött. A Bratianu-párt vezetési Floricában értekezletet tartottak, amelyen Bratianu Jonel kivül fivére Vintila, Constantinescu, Duca és Marcescu vett részt. Elhatározták, hogy

a liberális párt megkezdí
kormányalkotó akcióját.

Az összes megyei székhelyeken népgyűléseket fognak tartani a párt illusztris tagjainak rész-vételével, felvilágosítva a lakosságot a kormány pénzügyi és gazdasági politikájának hibáiról. Együttal intenzív propagandát fognak kifejteni a falvakban is. A manifesztum szövegét a liberális párt az összes megyék és városok vezetőinek megküldte.

A liberális párttal szorosan együttműködik Maniu nemzeti pártja, amely első kollaboráló nagygyűlését október 2-án tartja Kolozsvárott.

Maniu Gyula és Vajda volt miniszter-elnök támadó beszéde egyébként politikai kö-rökben nagy meglepetést keltett. Averescu mi-niszterelnök a támadásokra felelni fog Bras-sóban, az ott tartandó nagy népgyűlésen. Kor-mánycsereket ezeket a támadásokat nem ve-zik komolyan. Kijelentik, hogy a kormánynak távozása még nagyon messze van. Biztosra vehető, hogy mindazokat

az ellenzéki képviselőket,
akik az ősszel megnyitandó
parlament gyűlésén nem
vesznek részt, a mandátum-
ról lemondottáknak fogják
tekinteni.

Az új lengyel kormány programja

Varsó, szeptember 19. (RTL) Mr publi-kálják az új kormány listáját. Ponszowszky, az új miniszterelnök nyilatkozott programjáról, mely pártokon felül álló politikát jelent. A kormány feladata az új választásokat lebonyo-lítani, ami három héten belül meg fog tör-ténni. A kormány egyébként csupa szakember-ből fog állani.

A karlsbadi kongresszus politikai határozatai

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kongresszus a következő politikai határozatokat hozta:

I. A XII. cionista világgongresszus a zsidó nép nevében a következő nyilatkozatokat teszi:

A nyolc év alatt, amíg nem tudunk összejönni, népünk nagy részét olyan súlyos csapások érték, amelyek a galutrinokkal és szenvedésekkel teli évszázadokkal szemben nem hasonlíthatók.

Ugyanezen időben a zsidó nép a világ híradását vette. Megadattak azok a feltételek, amelyek a zsidó nép ujjáépítésének vágyakozásai és igényei voltak; nemzeti otthonának ujjáépítése egy szabad, különálló és minden lelkiéletre kiterjedő nemzeti megújulásra.

A zsidó nép megindultan és hálással fogadta a brit nemzet kijelentését, amely „Balfour-deklaráció” néven vált a történelemben ismeretes. Hálával tartozik Franciaországnak és Olaszországnak a sanremói határozatért. A zsidó nép a nyilatkozatok és határozatok érvényesítését várja. Elvárja, hogy Erec Jisraelemben legközelebb olyan politikai, közigazgatási és gazdasági feltételek teremthetők, amelyek biztosítják a nemzeti otthon ujjáépítését és pedig az Anglia által vállalt és a többi nagyhatalmak által jóváhagyott 1917. november 2-iki deklaráció értelmében.

A zsidó nép, amely ma a megrázkódtatások után ismét egyesülni készül, öszegyűjtői erőt, hogy a nagy művet betelje.

II. A XII. kongresszus kijelenti, hogy szükségesnek tartja a mandátumnak a népszavazás által való szankcionálását és pedig a rend, a fejlődés és a nemzeti otthon ujjáépítése szempontjából.

Noha a mandátum-tervezet több hiányt mutat föl és nem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyeket a cionista világszervezet terjesztett elő, a kongresszus mégis annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a mandátum jóváhagyása egy törvényesen szabályozott produktív és gyümölcsöző munka számára, amely Palesztina egész lakosságának javát szolgálja, magnitja a lehetőségek egész sorozatát.

III. A kongresszus elégtétellel veszi tudomásul, hogy a keletjordáni területek, amelyeket a zsidó nép mindig is Erec Jisraelel integráns részének tekintett, ismét hozzácsatoltatott Palesztina mandátum-területehez. De sajnálattal konstatálja a kongresszus, hogy Erec Jisraelel északi határának kérdését a

végrehajtó bizottság minden fáradozása ellenére eddig kielégítő módon nem lehetett megoldani. A kongresszus felhívja a végrehajtó bizottságot, hogy továbbra is ügyeljen és ne mulasszon el egyetlen egy lépést sem Palesztina közigazgatási és gazdasági egységének megóvása érdekében. Főként pedig ügyeljen, hogy a munkát kereső zsidó tömegek letelepedési lehetőségét meg ne csorbítsanak. A kongresszus reméli, hogy a francia köztársaság kormánya e tekintetben előzékenységet fog tanúsítani a zsidó nép érdekeivel szemben.

IV. A XII. kongresszus szent kötelességének tartja ünnepélyesen tiltakozni a jaffai, a judeai és samariai zsidóság ellen a fellázított arab csőfélék által elkövetett vérengzések és erőszakoskodások miatt és sajnálattal konstatálja, hogy ezek a bűncselekmények mind a mai napig nem részesültek megfelelő megtorlásban. A kongresszus rámutat különösen Brenner kiváló író és barátai ellen elkövetett bestiális gyilkosságokra, amelyek mindeziéig büntetlenül maradtak. A kongresszus a leg-határozottabban tiltakozik az ellen, hogy a májusi zavargások következtében elrendelt bevándorlási tilalmat még mindig nem függesztették fel teljesen. A kongresszus tiltakozik az ellen is, hogy a zsidók egyrésze a májusi eseményekkel kapcsolatban politikai okokból közigazgatási úton kiutasított Erec Jisraelel. A kongresszus a rendszabályokban a zsidó nép jogainak és érdekeinek súlyos sérelmét látja. A kongresszus az egész világ előtt kijelenti, hogy az Erec Jisraelelbe való bevándorlás szabadsága a zsidó nép érinthetetlen joga.

A XII. kongresszus annak a szilárd meggyőződésének ad kifejezést, hogy csak az egyenlő jogok és kötelességek — Erec Jisraelel minden népére vonatkozó — igazságos politikája, csak a szigorú és kiméletlen törvényesség, a személy és vagyonbiztonság, a Balfour-deklaráción alapuló következetes Erec Jisraelel-politika és a zsidók és arabok között békés együttműködés adhatja Erec Jisraelel számára azt a békét, amely az ország minden lakosa számára biztosítja majd az áldásos együttműködést.

A XII. kongresszus meglepődéssel vesz tudomást a lépésekről, amelyeket a végrehajtó bizottság az intéző bizottság prágai határozata alapján, a brit kormánynál tett és felhívja azt, hogy minden olyan intézkedést, amely a posztulátumok keresztátvételére vonatkozik, haladéktalanul tegyen folyamatba.

V. A zsidó nép fájdalommal és felháborúval élte át az utolsó palesztinai eseményeket. Az arab nép fellázított részének maga-

tartása sem elszántsgunkat, a zsidó nemzeti otthon ujjáépítése tekintetben nem gyöngít-heti, sem akarattunkat, amely az arab néppel a kölcsönös tisztelget és együttműködést célozza. A két nagy sémita nép, amelyet egykor a közös kulturális tevékenység szálai összekapcsoltak, nemzeti ujjáépítésük órájában is meg fogják találni azt az utat, amely őket a nagy munkában egyesíti.

A XII. cionista kongresszus felzárkóztatja a végrehajtó bizottságot, hogy a manifesztáció alapján és a Balfour-deklaráció szem előtt tartásával fokozott mértékben folytassa az arab és a zsidó nép között a megértést.

VI. A XII. kongresszus köszönti a jassu szervezkedésre irányuló törekvést. A kongresszus az „Assifath-niveharim” (a választott képviselők egyesülete) és az általa választott Vaad Leumi (nemzeti tanácsban) és az egységes községekben, amelyeknek vezetői általános választásokból kerültek ki, az Erec Jisraelelben élő zsidó nép szervezkedésének alapját látja. A kongresszus a cionista szervezet vezetőit kötelezi arra, hogy munkásságával vegye igénybe a Vaad Leumit. Az együttműködés formáját a végrehajtó bizottság és a Vaad Leumi állapítsa meg.

VII. A kongresszus elhatározta, hogy Palesztinába, Londonba, Genibe és Washingtonba érdekeink megóvása céljából delegátusokat küld: a kongresszus felhatalmazza a végrehajtó bizottságot, hogy az intézőbizottsággal való első együttes ülésükön válasszák meg a küldötteket.

VIII. A kongresszus a cionista szervezet kopenhágai irodájának manifesztumát, amely szerint a világszervezet egyik célja a zsidó nép ama részének, amely a galutban él és nemzeti jogokat követel, jogokért küzdeni — elfogadja.

A kongresszus konstatálja, hogy a békeszerződésben biztosított kisebbségi jogok kivívása érdekében nincsen nemzeti kisebbség, követelte a maga védelmét és hogy ezekben a szerződésekben a zsidó nemzeti követelések csak részben teljesítettek.

A kongresszus köszönti a cionista országos szervezeteket és frakciókat, azoknak a kelet-európai parlamentekben választott küldötteit, akik a zsidó nép elismeréséért fáradoznak. A kongresszus kijelenti, hogy a galutországok politikai munkája integráns része az egész cionista munkának.

IX. A kongresszus felhívja a végrehajtó bizottságot, hogy az intézőbizottsággal egyetértően valósítsa meg mindazokat a javaslatokat és kezdeményezéseket, amelyeket a politikai bizottság előterjesztett.

Egy csomag levél

Írta: I. L. Perez

(Kövács Ilona fordítása)

(*)

Esküszöm Neked, hogy ha nem írsz nekem rögtön egy olyan levelet, amilyen erőfeszítés zsidó asszonyhoz illik, többé nem válaszolok Neked. Meghatalmazottat fogok küldeni és a gyermeket egyedül hozatom el... Hallod-e? Vagy a tengerbe ugrom. Valóban meg kell örülni!

Fentnevezett férjed.

III. Két Chanehoz írott levél: egyik egy lublini rokonától, a másik bátyjától.

As első levél

Kedves Barátnőmnek, ki véreimből való vér, az éretnes és tisztelt Chane asszonyságnak, Isten éltesse őt!

Kedves Chane! Te egész boldog voltál és fél próféta, mikor nekem második leveledet írtad. Mert első leveled az én kenyérpusztító uram kezébe jutott, ő a zsebébe dugta és aztán Isten segítségével el is felejtette nekem átadni. Neki már ilyen a természet: semmire sem gondol az evésen és iváson kívül. Amint második leveledet megkaptam, azonnal átkutatam zsebébe és aki keres, talál.

Chanele, kincsem! Amikor mindkét keszű leveledet olvastam, éreztem, mintha valaki fejemre ütött volna. Egészen magamon kívül voltam a bánattól. De azonnal megjutattam magam, mert így gondol-

kozom: mit csinálnék én, ha az én boldog uram Amerikába szöknék? Ünnepi lakomat rendeznék és zenészeket hoztaték! Mert fontold csak meg a dolgot: minden jóvedelmemet abból a hordócska kátrányból szerzem, amellyel kereskedem. Hala Istennek nem vagyok az uramra rászorulva. És ki nem állhatom, ha az üzletbe jön és ostoba ábrándokat vág.

Ha nővásárló jön, feleletet sem ad a chosszid s a pénzt sem veszi el kezéből. És ha a vevő az árat kérdezi, mond neki árat, jóval alul a vételáron. Ha fizetést fogad el, akkor magára szót minden hamis és kopott pénzt. És ha a kedvemre tesz és egy darab krétát vesz a kezébe, hogy a jóvedelmemet összszámolja, nem bánom, ha a tulvilágon is úgy tartanak számon a bűnemet, mint ő a jóvedelmemet!

Egyáltalán nem csodálkozom rajta, hogy férjed nem hagyott hátra valólevelet. Mert férjem sem akar valólevelet adni nekem, pedig nem mondhatni, hogy valami mézédés-elete lenne mellettem. Miért is vána télem? Rossz dolga van talán? Van jó lakása, minden szombaton tiszta inget kap, az asztal mindig idejére meg van terítve és ágya megvetve. Gyakran kértem már, hogy menjen a pokolba, de azse ágában sincs! Egy szót se szól rá! És ha rákiáltok és valamit a fejéhez verek, egy sarokba megy és boldogtalan arccal vág és olykor sirni kezd, úgy, hogy én, a buta, meg-sajnálom. Adok még neki enni is, inni is és

elmegy h zuhlól.

Es ami a jogi vitát illeti, amiről írsz, értesülök, edes Chanelem, hogy ismerem én itt egy kitűnő ügyvédet. Mert különös szerencsétlenségemre a cselédekkel is mindig van valami bajom. Tudod, Chanele, amilyen szemtelen cselédek itt Lublinban vannak, talán az egész világon nincsenek! Mit mondjak neked: egy sem csinál semmit, csak zabál és iszik; lopnak, ami kezűgöbe akad, elszöknék, mielőtt letelnék a negyed és különösen akkor, ha már kikapják az egész negyedévi bért. És a törvény manapság — sajnos — nem tesz különbséget ur és szolga között és épen úgy bánnak velem, mint a szökött szakácsnőmmel. És ha csak a szamat is kinyitom és valamit szólok, a bíró azonnal csenget és kiro rám három rubel büntetést rendzavarásért. Azért magam sohasem megyek a tárgyalásra, hanem az ügyvédemet küldöm. Egész kitűnő ügyvédem van olyan szájjal, mint a kén és a szurok s minden ügyemet megnyeri. Ő maga mondta nekem, hogy a bíró nem egyszer akart engem hamis papasz alapján elítélni, — hogy én a családfelelő hajánál fogva rágyattam, vagy pofont adtam volna neki; — de semmire sem megy, mert ügyvédemnek magran minden törvénykönyve, ami csak van és mindig talál egy paragrafust, amely kedvező rám nézve; a paragrafussal kiszurja a bíró szemét, hogy az úgy marad útve, mint egy bálvány és engem, akár akac, akár nem, kénytelen fölmenteni.

(Folytatjuk.)

Károly állítólag Nyugatmagyarországba érkezett

Az antant blokáddal fenyegeti Magyarországot — Az antant demarsa a magyar kormányhoz — A kisanantant állásfoglalása

— Az Új Kelet tudósítójától —

Bécs, szept. 19. Károly király, mint a bécsi lapok jelentik, Nyugatmagyarországra érkezett. A svájci sajtó néhány nap előtt közölte már, hogy Károly király hirtelen magya svájci tartózkodási helyét és ismeretlen helyre távozott. Bécsi lapok közlése szerint az exkirály ismét Nyugatmagyarországra ment, hogy megkísérelje a trón visszafoglalását. A királyt Nyugatmagyarországról állítólag Bécsújhelyre szállították, ahol

őrizetben tartják.

Budapesti táviratok megcáfolják ezeket a híreket, a bécsi lapok azonban újból hangsúlyozzák, hogy Károly király szigorú őrizet alatt Bécsújhelyen van.

Nyugatmagyarország ügyében Károly kalandja, — ha az csakugyan megfelel a valószínűségnek, — még sürgősebb akcióra fogja kényszeríteni az antantot és elsősorban a kisanantant államokat, amelyek a Habsburg-kérdésben egységes és szigorúan kitartanak eredeti álláspontjuk mellett. Az antant hatalmak együttes demarsa, mint a „Correspondence Bureau” beavatott helyéről értesül, küszöbön áll. Ezt a demarsot eltérően az előzőtől, nem a nagykövete tanácsa, hanem

az egész antant nevében intézik a magyar kormányhoz.

Az ultimátum a legszigorúbban felszólítja a magyar kormányt, hogy Nyugatmagyarországot haladéktalanul irtásuk ki és adják át Ausztriának. Az ultimátum felsorolja azokat a kényszerrendszabályokat, amelyeket a szövetségesek a legszigorúbban léptetnek életbe, ha Magyarország megtagadja a követelések teljesítését. Ez a rendszabály elsősorban

blokáddal lesz.

Az osztrák külügyminisztérium értesülése szerint az ultimátumot, amelynek megszövegezéséről még tárgyalnak Parisban, holnap vagy holnapután nyújtják át a magyar kormányhoz.

Ha a blokáddal végrehajtására kerül a sor, ez lesz az első eset, hogy a győztes antant kénytelen lesz blokádot alkalmazni legyőzött ország ellen. Budapestben azonban, úgy látszik, nem veszik túlságosan komolyan az antant fenyegetését, mert teljes erővel folyik a harci készülődés. Sopronból visszarendelték Sigray fő kormánybiztosát, utóda

Hegedüs Pál altábornagy.

Magyarországon napok óta szabályszerű mozgás folyik. A gyalogság a soproni csendőrezredhez, a tüzérség Kecskemétre vonul be. A magyarországi helyzet tehát napról-napra súlyosbodik s ha a kormány talán már engedékenyebb polukat csinálna is olyan nyomás alatt áll, amelynek nem tud ellentámaszkodni.

Della Toretta olasz külügyminiszter a nagykövete tanácsa előtt referált tegnap bécsi újtjáról és a nyugatmagyarországi helyzetéről. A külügyminiszter azután nyilatkozott a „Corriere della Sera” munkatársának, akinek elmondotta, hogy a nyugatmagyarországi kérdésben az antant eddig nem volt egységes, most azonban már

a szövetségesek egységesen Ausztria és a trianoni békeszerződés végrehajtására melletti foglalnak állást.

Az antant új demarsa nyolc napos határidővel engedélyes Nyugatmagyarország kiűrésére.

Benes csehszlovák külügyminiszter a nagykövete tanácsához, mint ismeretes, jegyzéket intézett. Ezt a jegyzéket közölte a román és jugoszláv kormányokkal is. A jegyzék hangja az, hogy a nyugatmagyarországi helyre kivétel nélkül az utódállamokra. Nyugatmagyarország pacifikálására a szövetségesek megteszik már az előkészületeket. Pozsonyba

két orosz zászlóalj és egy orosz géppuskás század érkezett.

Ferrolti ezredes parancsnoksága alatt. A lapok véleménye szerint ezeket a csapattevéket is a holland megzsalásra fogják felhasználni.

Gróf Apponyi Albert Genfben utazott, hogy újból kérje Magyarország felvételét a népszövetségbe. Apponyi utja, ismerve a népszövetség hangulatát, újból eredménytelen lesz.

Zavarok az egyetemi beiratkozások körül

Nem lehet beiratkozni, míg nincs meg minden szigorlat

— Az Új Kelet tudósítójától —

Tegnap kezdődtek meg a kolozsvári román egyetemen az 1921—22. tanév első felére szóló beiratkozások. A javarészt vidéki hallgatók már napok óta Kolozsvárra érkeztek, hogy a beiratkozást hamar elintézhessék és lakás után nézzenek. Az egyetemen azután kellemetlen meglepetésben részesültek. Az orvosi fakultás titkari hivatalában azt a felvilágosítást kapták, hogy azok a hallgatók, akiknek nincs meg az előírt számú szigorlatuk, nem iratkozhatnak be az egyetemre.

Ez a hír érthető riadalmat okozott az egyetemi ifjuság körében, mert alig van hallgató, akinek a szigorlati rendben volna. Az új egyetemi szabályzat kimondja ugyan, hogy akik október 15-ig le nem teszik a kötelező szigorlatokat, megismétlik az évet, de a beiratkozás felfüggesztéséről nem intézkedik.

Mint ismeretes, a szabályzat kötelezővé teszi, hogy a hátralékban levő hallgatók szigorlatra jelentkezzenek. Az első jelentkezés szeptember 28-án lesz, a szigorlatok október harmadikán kezdődnek. Azok a hallgatók, akiknek ezalattal nem sikerült a szigorlatuk, későbbi időben ismét jelentkezhetnek szigorlatra, de mindaddig nem iratkozhatnak be az új tanév első felére, míg sikeresen meg nem feleltek a szigorlatoknak. Abban az esetben, ha a szigorlatok másodikban sem sikerültek, vagy ha nem teszi le az összes előírt szigorlatokat, az illető egyetemi hallgató csakis arra az egyetemi évre iratkozhatik be, melyet a múlt esztendőben már hallgatott.

Ez a szigorú intézkedés különösen az új negyedéves medikusokat sújtja, akiket a német rendszerű francia rendszerre való átérés váratlanul ért s még a régi rendszer szerint is hátralékban voltak a szigorlatokkal. A hat felével bíró hallgatók közül mindössze háromnak van meg minden eddig kötelező szigorlata. Nincs meg teljesen körülbelül százhuszonötnek. Azoknak a száma, akiknek az új rendszerű harmadik szigorlatnak a fele már megvan, alig éri el huszat, ellenben ötvennél több hallgatónak még a régi első szigorlata — mely egyenlő az új első és másodikkal — sincs meg. Vannak olyanok is, akik csak a harmadik szigorlattal vannak hátralékban, de mindegyik esetben teljes lehetlenség, hogy október közepéig elvégezhessék a tanulmányukat. Ilyenformán most mindössze három negyedéves hallgatója lesz az orvosi fakultásnak. Tekintettel arra, hogy az új intézkedés alól csakis az ötödövesek mentesek és hogy a többi évfolyam hallgatói sincsenek sokkal jobb helyzetben, a jövő tanévben alig száz orvostanhallgató iratkozhatik be az egyetemre.

Az összes Kolozsváron tartózkodó orvostanhallgatók tegnap este megbeszélésre gyűltek össze a menza nagytermében s elhatározták, hogy memorandumot intéznek az egyetemi tanácsához és a közoktatásiügyi minisztériumban, hogy a diákság és a kultúra érdekében változtassák meg az egyetemre is káros intézkedést.

Spanyol előnyomulás Marokkóban

Madrid, szeptember 19. (RMT.) A spanyolok elhaladnak Marokkóban és elfoglalták Nadort.

Egyezmény Japán és Kína között

Berlin, szeptember 19. (Damian.) A „Daily Mail” jelentése szerint Japán és Kína között egyezmény jött létre. Az egyezményt hosszas tanácskozások előzték meg, amelyeket Tien-csinben tartottak. Az egyezmény értelmében visszahúzzák Sianungului vonalát. Kína Csing-taiban szabad kikötőt állít fel. Ez a Sianungului-vonal közös vezetés alatt fog működni, a bányák szintén.

Megkezdődik a román-orosz béketárgyalás

Varsó, szeptember 20. Tegnap megkezdődtek az előmunkálatok a román és a szovjetdelegátusok között a béketárgyalásról vonatkozólag. Román részről a tárgyalásokon Filaliti és Florescu varsói román meghatalmazott miniszter, az oroszok részéről pedig Carahan és Levin sznek rész. A tárgyalás a román követségi palotában folyik, a tárgyalás szerepét egy lengyel külügyminiszteri főtitkár viseli. Carahan, a szovjetkormány delegátusa, interjút adott egy varsói lapnak, amelyben kijelenti, hogy főként gazdasági kérdésekről lesz szó a béketárgyalásokon. Ami a román aranykészletet illeti, kategorikusan kijelenti, hogy az teljes egészében megvan és jogos tulajdonosának vissza adják. A bolsevista kormány meg tudja védeni azt a vagyont, ami nem az övé.

Groza miniszter nyilatkozata

a kisebbségekről, a cenzuráról és a zsidó iskolák tanítási nyelvéről

— Az Új Kelet tudósítójától —

Bukarest, szept. 19. Dr. Groza Péter miniszter erdélyi körújáról visszatérkezett Bukarestbe, ahol tapasztalatairól nyilatkozott egy újságíró előtt. Ebben a nyilatkozatában többek között megemlíti, hogy a zsidó kisebbség milyen kívánságát terjesztette elébe a felekezeti iskolák nyelvhasználatáról. A miniszter ezen a ponton jóhiszemű tévedésben van, mert nem a zsidó kisebbség, hanem a zsidóság kisebbségi mozgalmától elszigetelten élő zsidó csoportok jártak ebben az ügyben nála. A mi iskoláink tanítási nyelve a héber s amíg ennek akadályai vannak, átmenetileg kikörülhetetlen szükségesség a magyar tanítási nyelv. Különben ez a helyzet a felekezeti iskolákban is. Egyébként lapunk mai számában vezető helyen foglalkozunk a miniszteri interjúval.

Groza miniszter a beszélgetés során kijelentette, hogy Erdélyben sem ő, sem pedig a kormány nem vezette be a cenzurát, hanem a sajtócenzúra ott érvényben volt, mert a kivételes törvények érvényére vonatkozó rendelet Erdélyben az egész időn át fennállott és fenn is áll. Vagy szüntessék meg a cenzurát az egész vonalon, vagy ne, de ne kívánják, hogy az érvényben levő rendeleteket különbözőképp alkalmazzák.

A kisebbségi kérdés — mondta a miniszter — igen kényes és a megfelelő tappintattal kell kezelni. Nekünk bizonyos határvonalat kell vonjunk magunk és a kisebbségek között, amely az érzelmi területeket választja el egymástól. Mi a kisebbségek érzelmi világba nem akarunk beleavatkozni, ennél fogva örökösünk kell attól, hogy olyan intézkedéseket tegyünk, amelyeknek semmi praktikus céljuk nincs, csak elkeserítik azokat, akikre vonatkoznak. Viszont nem vagyunk hajlandók megvárni olyan törekvéseket, amelyek bizonyos utópiaikat akarnának valóra váltani és rendületlenül ért állunk az állam egysége és biztonság mellett, erős kézzel megakadályozva minden olyan tény, amely ezt veszélyeztetné.

A kisebbség nyelvi kérdését is megértéssel kezeljük, iskoláikban saját nyelvüket használhatják, de kötelező tantárgy mindenképp a román nyelv.

A zsidó kisebbség azt kérte, hogy felekezeti iskoláiban rábírják a magyar nyelvet használni. Ezt a kívánságot csak átmeneti időre teljesíthetjük, azután a zsidó iskolákban a román és a héber nyelv között.

A miniszter, mint értesülünk, tárgyalt Bukarestben az agrárreform előkészítő bizottság ülésével és új állapotok megvalósulása érdekében a földmívelésügyi miniszterrel egyöntetűen fogják végrehajtani.

A Tóra előtt emlékeztetnek meg a Tarbutról. A Tarbut a mi mozgalmunk gerince, mert az új jövőt készíti elő.

Beszélgetés Jeruzsálem polgármesterével a kongresszusról, az arabkérdésről és Jeruzsálem jövőjéről

— Az Uj Kelet munkatársától —

Karlsbad, szeptember 16. Jeruzsálemnek három polgármestere van, egy zsidó, egy mohamedán és egy keresztény. Állásuk nem annyira közérzetű, mint politikai természetű, ami a polgármesteri kar összeállításából is kitűnik. A kormányzó arabizációs akarta a nemzeti és vallási egyenlőséget azáltal, hogy Palesztina fővárosának élére mindhárom félékezet egy-egy képviselőjét állította ugyasólván egyenlő hatáskörrel. Az arab-muzulmán polgármester ugyan polgármesternek titulálta magát, és azonban minden változat az, hogy a zsidó, vagy keresztény polgármester hozzájárulása nélkül semmi lényeges ügyben önállóan nem intézkedhet. Jeruzsálem zsidó polgármestere, az óshaju, tudós dr. David Jellin. Eredetileg a a héber tanítóképző igazgatója volt, sőt ezt a tiszteletet ma is viseli, jóllehet magas politikai méltóságokat ruháltak rá. Így többek között tagja a legfőbb állami tanácsadótestületnek, az Advisory Council-nek, elnöke a Waad Leumina-nak, a palesztinai zsidó néptanácsnak és ezenfelül polgármestere a fővárosnak. Sokoldalú hivatalos elfoglaltsága mellett igen jelentős irodalmi tevéenységet is fejt ki. Jellin egyik legalaposabb ismerője a palesztinai viszonyoknak és a cionista mozgalomnak is vezető egyénisége. A kongresszus folyosóján, az utolsó napok egyik széleskörű ülése alatt kértek fel David Jellint, hogy nyilatkozzék az Uj Keletnek a kongresszus eredményeiről és a zsidó-politika aktuális kérdéseiről. A polgármester ezeket mondotta:

— Eredményről e pillanatban nem beszélhetünk, mert a kongresszus csak határozatokat hoz és az eredményeket a zsidó népnek kell produkálnia. A kongresszus irányelveket ad, megállapítja a zsidó nép legközelebbi feladatait és megjelöli, hogy miként kell a feladatokat végrehajtani. Ott sajnos még nem tartunk, hogy határozataink végrehajtásának sikerét kényszerintézkedésekkel biztosíthassuk. Mi csak erkölcsi kényszert alkalmazhatunk és ezért nem beszélhetek most pozitív eredményekről. Ennek a kongresszusnak eredményeiről csak a jövő kongresszuson lehet beszámolni. Egészen más, ha a kongresszus hatásköréről beszélünk, itt már nagy és jelentős előhaladást könyvelhetünk javunkra.

— A kongresszus visszaadta az elcsúszó zsidó népnek önbizalmát. Az utóbbi hónapok alatt a mozgalomban határozott el-lanyulás és pesszimizmus volt észlelhető. Ez nem kis mértékben az amerikai szakadás idézte elő, amelynek lényegéről és részleteiről a nagyközönség csak igen hiányosan volt informálva. Az amerikai helyzet az egész világon meggyőztette agítációnk friss lendületét és sok helyen a kételkedés és szóthuzás okozójává vált. A kongresszus végre világot derített erre az ügyre és az amerikai delegátusok felvilágosításai után ma már mindenki tudja, hogy az amerikai szakadás az igazi cionizmus győzelmével végződött és a mozgalom meg-erősítését jelenti. Az amerikai delegátusok kijelentései feljogosítanak arra a reményre, hogy az amerikai zsidóság a nagy nemzet-mentő munkából is a mértékben fogja kivenni részét, amint azt öle szenvedés keleti testvérei elvárják.

A kongresszus másik nagy hatását abban látom, hogy a szétszórtság gyole-tesztendeje után az első alkalom volt, amikor a világ minden részéből újra összegyűltek a zsidó nép képviselői és újra megmutatták a világnak, hogy egységes nép vagyunk. Ez a találkozás már önmagában is nagy értékkel bír. Igen jó hatást várok a kongresszus azon határozatától, amely a cionista vezetőség egy-részt Palesztinába helyezi át. Eddigi munkánkat odakint rendkívül megnehezítette az a körülmény, hogy Londonból kaptuk az utasítá-sokat és Palesztinában semmi önálló akciót nem végezhetünk addig, amíg Londonból a jóváhagyás meg nem érkezett. Emiatt sok igen kedvező alkalmat kellett elhanyagolnunk.

A palesztinai zsidó közigazgatásról Jellin ezeket mondotta:

— A kormány legfőbb tanácsadó, szerve az Advisory Council. Itt tárgyalják meg a tö-vénytervezeteket, a költségvetést és az összes állami intézkedéseket. Tíz tagja van, négy muzulmán, három keresztény és három zsidó. Ennek a tanácsnak én is tagja vagyok. Több mint egy éve, hogy együtt dolgozunk az Advisory Councilben és általában mondhatom, hogy a bizottság tagjai között a legteljesebb harmonia uralkodik. Előfordultak ugyan véleménykülön-b-ségek, különösen a speciális zsidó érdekek megvédésénél, de amennyiben a bizottság dön-téseitől függött, minden alkalommal sikerült kedvező eredményt elérni.

— Mint Jeruzsálem polgármestere, legfőbb feladatunknak tekintem a zsidó lakosság élet-és vagyonbiztonságának megvédését és a város zsidó jellegének minél intenzívebb kidombori-tását. Ha városfejlesztési terveim sikerülnek, Jeruzsálem rövid idő alatt a nagy héber fővá-rossá lesz. Az egyetem felállítására rengeteg diákot és tudóst fog a városba hozni, ami nagyban elő fogja mozdítani Jeruzsálem héber keres-térének kifejlését. A városi tanácsban foly-tatott munkásságom legfontosabb tapasztalata az, hogy láttam, ha nem üres szavakról de-tettekéről van szó, igen könnyű az arabokkal békésen együtt dolgozni. A legfontosabb felada-tunk ezért minél több munkalmat teremteni, mert a munka a legjobb orvosság a politikai szűrlődások ellen.

— Hogyan vált be a héber nyelv a köz-igazgatásban?

— A héber nyelvet a közigazgatás minden ágába bevezettük és a legújabb fennakadás nélküli hebraizáltuk a legfontosabb állami intéz-ményeket. Így például az Advisory Councilben csak héberül beszéltek és a héberül nem értőknek egy arab tolmács fordítja le fel-szólalásainkat. A kormány összes rendeletei héberül is megjelennek, ugyasint a városi tanács értesítései, rendeletei és hirdetményei. Mindenkinek joga van bármely állami hivatal-ban hébernyelvű beadványokat intézni, amelyre héber feleletet kap. A héber nyelv igen használhatóan bizonyult a közigazgatási élet-ben, mert az összes idegen szak kifejezésekre megfelelő héber szavakat találtunk.

Negyvenhat évi iparoskodás után az utcán Kilakoltatás karhatalommal Gyulafehérváron — Löbl Mór ékszerész esete

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A lakásügyekben való önkényeskedéseknek nem akar vége szakadni. Különösen el kell itélnünk min-den olyan esetet, amikor olyanokat ér jogtalanság, akik több évtizedes ittlakásukkal, polgári kötelezet-ségeik teljesítésével valóban jogot szereztek már arra, hogy háborítás nélkül, nyugodtan élhessék le öreg napjaikat. Jámor óhaj azonban ez csak, mert a gyakorlatban másképp történik.

Löbl Mór ékszerész például negyvenhat év óta bejegyzett iparos Gyulafehérváron és huszonkét év óta ugyanabban az üzlethelyiségben működik. A háztulajdonos, özvegy Fröhlich Gyuláné maga-sabb házból megállapítása végett pert indított ellene, követelésével azonban elutasították. A háztulajdono-s ebben nem nyugodna meg, hanem most már új-pert indított kilakoltatás iránt. A gyulafehérvári járásbírósnál kérte Löbl Mór üzlethelyiségének az elrekriválását egy 1917. évi magyar rendeletre való hivatkozással, amely úgy szól, hogy ha a háziurnak feltétlen egzisztenciális érdekekből a saját házában szüksége lenne üzlethelyiségre, úgy az ottlevők közül egyet elrekriválhat, feltéve, hogy más üzlethelyiséget a régi üzlettulajdonos rendelkezésére bocsátanak.

A járásbírósnak ez ügyben ki is tűzte a tár-gyalást. Első áttekintésre látható volt a kérelem alaptalansága, mert hiszen a háztulajdonos nem is kereskedő, akinek szüksége lehetne üzlethelyiségre. Löbl Mór ügyének érdelmére nem kapott egész Gyulafehérváron ügyvédet, mert a felperes házu-lajdonossal, családi körülményekre való tekintettel az ügyvédek nem akartak összeütközésbe kerülni. A járásbírósnak tárgyaláson a háztulajdonos képvise-lésében annak törvényszéki bíró fia jelent meg és

ő képviselte a kérelmet az itálkező járásbíró előtt. A járásbíró maga regatbelli, csakis románul beszélő ember, akinek részére le kellett fordítani a szóban lévő magyar rendeletet. Azt a részt azonban, hogy az elrekrivált üzlethelyiség helyett más adandó, fálreírthatta, legalább is ezt kell következtetni, mert a bíró meghozta marasztaló itéletét, amely szerint az üzletet szeptember 1-ig ki kell üríteni anélkül, hogy Löbl Mórnak más üzlethelyiségre gondoskodás történt volna.

Szeptember elsején azonban rendőri karhata-lom jelent meg Löbl Mór üzletében, butorait nem hagy kimélettel kirakták, egy részét összetörték és ékszerárukat kidobták az utcára. Az üzletbe ma sem költözött be senki, Löbl Mór azonban a ven-hat évi tisztes ipardás után az utcán va... munk a felsőbb fórumok humánus érzésében és törvény-tiszteletében, amely ebben az esetben csak azt je-lentheti, hogy ha Löbl Mór nem is helyezik vissza két évszázadnál tovább bírt üzlethelyiségébe, legalább is más, megfelelő üzlethelyiséget utálnak ki neki.

A reakció erőfeszítése Bajorországban

A többségi szocialisták Kahr jelö-lése ellen — Megszakadtak az an-gol-ir tárgyalások

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, szept. 19. A bajor kormányvál-ság még mindig nem intéződött el. A nacio-nalisták és a szocialisták mérik össze erejüket és ettől a mérkőzéstől függ Bajorország jö-vője és a bajor nép sorsa. A nacionalisták szeparációs politikát akarnak csinálni azzal a céllal, hogy megszabaduljanak a varsellési békeszerződés terheitől és hogy visszaállítsák a monarchiát. A bajor vezető politikusok köve-telése ugyan egyelőre csak annyi, hogy külön képviselők legyen a külföldön, de ez már önmagában elszakadást jelentene az egysé-ges birodalomtól.

Berlin és München között folynak a tár-gyalások, egyelőre nem sok eredménnyel. E tárgyalásokkal egyidőben forr és erjed a bajor belpolitika. A reakciós elemek Kahr miniszter-elnököt szeretnék visszahívni a kormány élére. A nacionalisták bizalmat szavaztak Roth igaz-ságügyminiszternek, aki Kahrrel együtt mon-dott le. A többségi szocialisták, az egyetlen számottevő szocialistapárt Bajorországban, tudni sem akar többé Kahr kormányzásáról. A szocialisták együtt akarnak dolgozni az egész német néppel és ellene vannak minden szepa-rációs törekvésnek. A többségi szocialisták tegnap gyűlést tartottak, amelyen állást foglal-tak Kahr kormányalakítás iránti terveit ellen és megjelölték azokat az irányelveket, amelyeket a párt ezután követni fog.

Az angol-ir tárgyalások mindiárt az első eszmecserénél megakadtak. Lloyd George, angol miniszterelnök ugyanis kijelentette de Valerának, hogy Anglia nem tárgyalhat Ir-orsszággal úgy, mint egy szuverén állammal. Emiatt a helyzet ismét kiélesedett. De Valera ugyanis ragaszkodik ahhoz, hogy Lloyd George egyenjogú tárgyaló félnek ismerje el Irországot. Erről az angol kormány tudni sem akar. A tárgyalások tehát ismét megszakadtak. E-rmánykörökben attól tartanak, hogy Irorszá-gban újból megkezdődik a terror. Az angol kor-mány egyébként azzal a gondolattal foglalkozik, hogy feloldatja a parlamentet, új választáso-kat ír ki és így közvetlenül az angol népre bízza ebben a fontos kérdésben a döntést.

A görög kormány bukása

Páris, szept. 19. (RTI.) A görögök vere-sége véglegesen tekinthető. Athéni körökben a Gunaris-kormány bukásáról beszélnek, sőt már az új minisztereket személyéről is foly-nak kombinációk. Állítólag Sterghiosos fogja átvenni a kormányt.

Guerilla-harcok Indiában

Bombay, szept. 19. (RTI.) Az indiai láza-dók guerilla-harcba kezdtek. Mindenütt gyujto-gatnak és fosztogatnak. Tegnap felgyújtották a mimambori kormányzó házaét.

HIREK

AZ UJ KELET TARTALOMJA

Szerkesztőség	577
Kiadóhivatás	844
Zs. H. Sz.	558

Figurák

Nyolcan laktak a koldustanyán, néha meg is szaporodtak, de csak kis időre. Idegent nem tettek maguk között, alkalmi koldust még inkább nem. Még maguk között is marakodtak, legtöbbször a standard miatt. Mert hiába éltek koldulásból valamenynyien, őket is elválasztotta az emberi hárság.

Frojem Schatz például lengett mindenkit, aki csak egy immet-ámmal dolgozott. Koldusni lelkesedéssel kell és ezt csak ideálmussal lehet.

— Nemes mesterség ez — mondogatta — és az emberiség igazi jövője mi vagyunk. A gabbe például egészen bizonyosan a pokolba jutna, ha nem engedném meg neki, hogy velem jót tehessen. Egy élvezet, ha megkoppaszthatom.

— En nem válogatok — mondja Bünem Lédiger — gabbe ide, gabbe oda, nem az embert, hanem a gurast nézem.

Erre már Zeivel Pomeránc is reagált: — Látszik, hogy nincs praxisod. Ha millió mos volnék, mindenkit kirugnék a házamból, aki csak véletlenségből bukott bele a koldulásba. Azért, hogy öt évvel ezelőtt még rendes ember voltál, még nincs jogod arra, hogy rontsád a mesteréinket. En von pick auf vagyok ezen az egésztervén. Ez valami.

Mérhetetlen göggel töltötte el a tudást, hogy harmine esztendői praxis van a háta mögött. De azért Saje Kiskennikkel mégsem veteledhetett. Neki is el kellett ismerni, hogy kettenük között Saje az előkelőbb, mert ő „született” koldus. Már az apja is az volt, a nagyapja is.

— Saje, — mondta, — alaboner. Saje egy igazi fejese. Saje előtt katapult emelek.

Ilyen viták voltak közöttük és a vitának rendszeren Arje Léb Paszternák vetett véget. Ő volt a legnagyobb tekintély, a specialista.

— Hallgassatok már — reccsentett rá most is a locogókra. — Örökké csak tajnecoltok. De hiszen csak hengegjetek. Fuserok vagytok, azt én mondom.

Ha ő mondta, hallgatni kellett.

Folytatta:

— Saje, vagy Zeivel egy kutya. Hát ugyan mit csinálnak. Bemennek, megállnak, várnak, míg egy garast kapnak. Hát én rá néztek. Tudjátok: ma mit csináltam. Meghívtam a dobúcat Beckmann kvaternak.

— Micsodának? — ámuldostak a társai.

— Kvaternak. És a Glatteist is meghívtam. Mert fia mind a kettő.

— Melyik kettő?

— A két újszülött. Az én két fiam.

— De hiszen nincs is egy se.

— Persze, hogy nincs. De elmentem a Beckmannhoz és azt mondtam neki, hogy két fiam született és megfizetem a kvattersággal. Ez a disznó protz csak rámentett, mint egy hülye. Aztán dühbe gurult: Das ist doch eine Frechheit. Wie kom ich dazu? Gott beschereit schojn — mondtam én, erre előbb dobott husz koronát és kirugott. Hát mentem a Glatteishoz, hova kvatter a két nem maradhatok. Ez csak himcszett-hámozott, kassz ő nem akarja a két elhárítani, de nincs leje, aztán meg el is utazik. Inkább talán más után néztek, hiszen a költiséget szívesen visok. És aztán adott. Harminc koronát adott.

Majd megragadtak, úgy nevettek.

— De holnap? — kérdesték.

— Holnap? Holnap folytatni fogom. Azt hiszen születik vagy száz fiam ebben az esztendőben. Ha szerencsém lesz, hát majd csak mind köztük egy hármás iker is.

Ugy néztek rá, mint egy zsenire. Hiába ma, csak a specialisták érnek valamit.

u. p.

— A királyi pár hazatért. Bukarestből jelentik: Ferdinánd király, Mária királyné és Ileana hercegnő megérkezett Sinajába, ahol az egész kormány — Averescuval az élen — fogadta a felségeket. A pályaudvaron az összes katonai és polgári hatóságok jelen voltak, köztük Valeanu közlekedésügyi miniszter. A prefektus beszédet tartott, melyben üdvözölte a királyi párt, Félórai ott tartózkodás után a királyi pár. Valeanu és Voinescu kíséretében Bukarestbe utazott. A pályaudvaron ott volt Milovics szerb ezredes, a román-szerb határkiigazító bizottság elnöke.

— Az igazságügyi államtitkár szabadságon. Dr. Pop Viktor kolozsvári igazságügyi államtitkár szabadságra utazott.

— A Jehudit első irodalmi estélye. A Jehudit zsidó nők kulturegyesülete az évre nagyarányú kulturprogramot dolgozott ki, amelynek egyik részét az irodalmi matinéek adják. Az első irodalmi estét csütörtökön, 22-én este 9 órakor tartja meg az egyesület a vármegyeháza nagytermében. Belépődíj személyenként 5 lei. Az egyesület vezetősége egyben ezúton hozza tudomására a tagoknak, hogy dr. Fischer Tivadarné elnök betegsége miatt az elnöki értekezletet minden kedden délután 6 órakor Guțmanek Péterné ügyv. elnök lakásán (Szecsényi tér 40. II.) tartja meg. Minden a Jehuditot érdeklő ügyben ugyanoda kell fordulni.

— A Bönoth Haalijjah gyűlése. A Bönoth Haalijjah ezúton is felkéri összes tagjait, hogy szerdán délután félhat órakor a Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségében (Szantlelek utca) megjelenjen szíveskedjenek. Az összejövetelen a közmunka-kiállításról és más fontos ügyekről lesz szó.

— Sándor szerb király hazatér. Belgrádból jelentik: Újvidéken elfogtak egy Markovics Vladó nevű orosz kommunistát, akiről a vizsgálat kiderítette, hogy Sándor szerb király ellen merényletet akart elkövetni. Sándor szerb király szeptember 25-én érkezik vissza Belgrádba. A hivatalos körök már minden előkészületet megtettek a király fogadtatására. A szkupstinát szeptember huszonegödiktára összehívták. Ugyanakkor Sándor király leteszi az esküt.

— Olasz diákok Konstanzában. Bukarestből jelentik: Az olasz diákok tegnap Konstanzába érkeztek, ahol nagy tömeg várta őket. Az érkezőket Franklin Márton, Olaszország bukaresti követe üdvözölte, amelyre Arti Oli egyetemi tanár válaszolt. Ovidius szobránál kis ünnepséget tartottak, amelyen román részről Tanaescu tanár és Constantinescu polgármester, a vendégek közül pedig Bruto Amanti és Arti Oli egyetemi tanárok beszéltek. Banket után a kirándulók hajóra szálltak és holnap érkeznek Galacba.

— Végrehajtási utasítás az adótörvényekhez. Bukarestből jelentik: Paraschivescu, a pénzügyminisztérium adóosztályának vezérigazgatója visszatért Svájcából, ahol a kurát tartó Titulescunak bemutatva az új adók alkalmazására vonatkozó végrehajtási utasítás tervezetét, amelyen a pénzügyminiszter kisebb módosításokat eszközölt. A végrehajtási utasítás néhány nap múlva megjelenik. Titulescu vasárnap érkezik vissza a fővárosba.

— Az avasi kerület képviselője — Suciu János. Az avasi választókerületben tegnap ejtették meg az időszaki választást. A volt képviselőt tudnillik nagyenyedi prefektusnak nevezte. A választás eredménye: megválasztották dr. Suciu Jánost a likvidálóbizottság volt elnökét 2721 szavazattal. A nemzeti párt jelöltje dr. Dobossy 1714, Stetin liberális párti pedig 265 szavazatot kapott.

— Vonatösszeütközés Bukarestből jelentik: Tegnap este a Spina kultvárosban levő Regia-vasúti megállónál nagy szerencsétlenség történt, egy harmincöt kocsiból álló tehervonat összeütközött egy tolató vonattal. A mozdony és igen nagy vonaton összetört. A személyzet idejékor a vonat egy részét a pályán nem esett kár, a vonatra vezető és a vonat megsebesültek. A kar rendkívül nagy.

— Üzletvezetők konferenciája. Az erdélyi és bánáti vasúti üzletvezetők e hónap végén konferenciára gyűlnek össze Bukarestben. A konferencia főleg menedzsi kérdésekről fog foglalkozni és igyekezik olyan közlekedéviszonyokat teremteni, amelyek a mostaninál lényegesen jobbak. Valószínű, hogy ennek következtében igen sok menetrendváltozás lesz.

— Az állami tisztviselők kongresszusa. Bukarestből jelentik: Az állami tisztviselők novemberben újabb országos kongresszust tartanak, amelyen a tisztviselő státusz és pragmatika ügyét fogják megvitatni.

— 5 órai újság. Tegnap délután új lap indult Kolozsváron, az „5 órai Újság”. Főelőszerkesztője Székely Béla. Az új napilap Erdély legelőkelőbb újságja, ötven bani egy példány.

— A Sfátul Negustoresc kongresszusa. A Sfátul Negustoresc kereskedők szervezete szeptember 25-én és 26-án tartja ezévi első kongresszusát. Targysorozat: a főtanács megalkotása és a kereskedelem szabadságának megvédése.

— Munkáskiszorítás anyaghiány miatt. Bukarestből jelentik: A piatra-neamțzi kerületi felügyelőség jelentette, hogy az egész kerületben levő összes gyárak kizárták munkásikat, mert a forgalmi zavarok miatt teljesen anyag nélkül állanak és nem képesek foglalkoztatni a munkásokat. Tizenkét ezer munkás áll munka nélkül. A munkaügyi minisztérium azonnal érintkezésbe lépett a közlekedéügyi miniszterrel, hogy az anyagszállításra szükséges vasúti kocsikat rendelkezésre bocsássa.

— Iparosok is fizetnek forgalmi adót. A pénzügyminisztérium nemrégben elrendelte, hogy minden kereskedelmi (üzleti) ügylet után egyszázalékos forgalmi adót kell fizetni. Az iparosok és gyárosok körében tájékozatlanság van aziránt, vajjon ők is kötelesek-e vételeik és eladásaik után forgalmi adót fizetni. Mint a kereskedelmi és iparkamarától értesülünk, az egyszázalékos forgalmi adó fiórtésének kötelezettsége mindenre kiterjed, aki üzleti alapon bármilyen ügyletet köt.

— Házasság. Jakobovits Helénke urleányt Marmarosszigról eljegyezte Motzen Salamon Halmiról. (Mindem külön értesítés helyett.)

Rosenbaum Aron Mezőcsán, Ábrahamsohn Szerén Temešvar jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— A szerzői jog védelme. Az erdélyi és bánáti újságírók kongresszusán igen fontos, az újságírók táborán kívül állókat is érdeklő kérdés: a szerzői jogvédelem kérdése is szóba került. Dr. Szeghó Imre ismertette a szerzői jogvédelem mai állását Romániában. Rámutatott arra fejtelenségre, amely a szerzői jog védelme terén jogrendünkben uralkodik, hangsúlyozta azt, hogy a csatolt területeken a többi törvényhez hasonlóan átvitték a magyar szerzőjogi törvényt is, anélkül azonban, hogy megszervezték volna a törvény által előírt alkali fórumokat. Emiatt a törvény rendelkezéseinek nagy részét nem lehet alkalmazni. A külföldi államok legfőbbjével, ami az írói művek fordítása miatt elsőrendű fontosságú, nincsen meg a kölcsönösség. Hiányzik a viszonyosság Magyarországgal szemben is, ahol erdélyi írók munkáit jelenleg minden engedély nélkül sokszorosíthatják. Szeghó dr. azt javasolta, lépjen érintkezésbe az újságírók szervezete a belügyi vezérigazgatósággal, hogy kéri tőle előszörban egy nyilvántartó rendszerezését, ahova minden me jelenő könyv címét, szerzőjét és fordítási feltételeit hivatalosan beiktatják, másodszorban azt, hogy a vezérigazgatóság lépjen érintkezésbe a szerzői jog tekintetében kölcsönösség bélian lévő összes külföldi államokkal. Dr. Szeghó Imre javaslatát a kongresszus egyhangulag magáévá tette.

— Eltűnt. Popél Simon Páris-utca 51. számú lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy a háztartásában alkalmazott Ileana Pop fiatal-korú leány eltűnt a lakásáról. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Hegedűs hattyudala.** (Budapesti levél.) A nagy szimfóniaszerző és fugajátékos be-mondta tehát a Mestert. Nem játszik tovább. Sem a zürichi tőzsdén, sem a párisi páncipcon. A pénzügyminis-teri székben érdemek helyett eddig csupán vicceket szerzett. De most már viccelni sincs kedve. Váratt, távozn kíván és...
előtt rendbe se akarja hozni a rendbehozadókát. A sok humorral színezett szimfóniáknak ilyen szomorú fináléja lett.

Azért Hegedűs nem fizetett rá. Egészen bizonyosan nem. A Kereskedelmi Bank se jutott csödbe. Bármennyire is meg kell tépázni a nagy Hegedűs zeneművészeti kiválóságát, de már régen nyilvánvaló volt, hogy ő csak úgy játszott, ahogy a kulcsák mögött ezek és más fényűzési cikkekért 15 százalékos adót hajtsanak be a vásárló közönségtől. A 15 százalékos luxusadó kezelése nemcsak bonyolult technikai munkával terheli meg a kereskedőt, hanem a vevőközönség előtt ugyiszólván népszerűtlenné teszi. A technikai és erkölcsi kelemetlenségektől eltekintve azonban a rendelet mai formájában nem is alkalmas az állam érdekeinek megóvására, mert kétségtelen, hogy végrehajtása éles-határvonalat húz a lelkiismeretes, szolid és a kevésbé szolid kereskedő között. Míg a szolid régi cégek vevőik szimpátiáját is figyelmen kívül hagyva, pontosan végrehajtják a rendeletet, nem lehet vitás, hogy egyes cégek kevesebb lelkiismeretességgel kezelik a rábizott feladatot és tekintélyes, de illegális haszontöbblet-hez jutnak.

Mert rosszul csak azok a szerencsétlenek jártak, akiknek egyike így siránkozott előttünk:

— Kerem, először az volt a baj, hogy nem hittünk neki. Nem adtuk be a pénzt, akár-hogyan csalogatta és inkább áruba fektettünk mindent. Erre az árak elkezdtek esni és ekkor az volt a baj, hogy már hittünk neki. Nagy veszteséggel alacsony áron eladtunk mindent. Erre újra emelkedni kezdtek az árak és ma már minden ötször olyan drága, mint amennyiért mi elpocsé-koltuk. A mi nőtanát tehát alaposan elha-gedülte...

Vajjon felderül-e most ez a siró ember, ha kiderül, hogy nemcsak ő, de Hegedűs is megbu-kott. Igaz, hogy némi különbség is van a két bukás között. Hegedűs ugyanis valószínűleg akti-válkkal bukott meg. Erre pedig a siró ember való-szerűleg ezt mondaná:

— Minden zsidó testvérünknek legyen mondva...

A kórus pedig felelné: Amen.

— **Elfogott tolvajok.** Néhány hónap-al ezelőtt a kolozsvári pályaudvaron ismeret-len tettesek kifosztottak egy fával megrakott vagon. A rendőrség azóta nyomozott a tolvajok után, akiket most sikerült Tövisen elfogni. Körülbelül három-négy kiskoru fiatalember követte el a fosztogatást. Nevüket a rendőrség nem közli. Az ellopott fát a tolvajok eladták, a pénzt elköltötték.

— **Hirtelen halál.** Tegnap éjjel három óraker jelentették a rendőrségnek, hogy Lengyel Pál, Postakert utca 2. számú lakásában hirtelen meghalt. A rendőrség részéről egy inspekciós tiszt és dr. Hosszu tiszti orvos sietett ki a helyszínre, akik megállapították, hogy Lengyel szívizomhűdés következtében halt meg.

— **Erkölcserrendészeti razzia.** A ko-lozsvári rendőrség vasárnap este az egész városban erkölcserrendészeti razziaát tartott, amely alkalommal hatvankilenc nőt állítottak elő a központi kapitányaságon. Ezek közül tízet, akiket betegnek találtak, kórházba kísérték, a többieket, kellő igazoltatás után, szabadon bocsátották.

— **Rendőrségi hírek.** Knapier Albert str. Memorandum 13. számú lakos kétszázötven leis csaláráról tett bejelentést. — Joan Tosca str. Tosca 47. számú lakos magtalakozás miatt emelt panaszt. — Török Sándor Fellegvári-ut 46. számú lakostól ötszáz leis loptak el. — Miller János Gróf Kun-utca 1. számú lakos háromszáz leis loptást je-lentett be. — Batházi Sándor Călea Victoriei 124. számú lakos arról tett jelentést, hogy kétszázötven leis elloptak tőle. — Pop Joan asztalani lakostól kétszáz leis loptak el.

— **Karlsruhi porcellánára.** Híradóközpontunkból Karlsruhra és ezek társaságai érkezett egy mennyiségben Fischer üvegüzemben Cluj, Plata Uschi 12.

— **Igaz meztelen.** Ahogyan Csikvári ruhát áru-csok és... Gyár: Kolozsvár, Dóka-utca 5.

KOZGAZDASAG

A forgalmi és fényűzési adó megébenítje a kereskedelmet

Országos akció a rendelet ellen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az amugy is súlyos nehézségekkel küzdő kereskedelmünket a lei zuhanása mellett az utóbbi hetekben a forgalmi és fényűzési adóra vonatkozó rendelet is válságba sodorta.

A rendelet ugyanis állami adóbehajtókra tette meg kereskedőinket, amennyiben kötelezi őket, hogy a selyem és más fényűzési cikkekért 15 százalékos adót hajtsanak be a vásárló közönségtől. A 15 százalékos luxusadó keze-lése nemcsak bonyolult technikai munkával terheli meg a kereskedőt, hanem a vevőközönség előtt ugyiszólván népszerűtlenné teszi. A technikai és erkölcsi kelemetlenségektől eltekintve azonban a rendelet mai formájában nem is alkalmas az állam érdekeinek megóvására, mert kétségtelen, hogy végrehajtása éles-határvonalat húz a lelkiismeretes, szolid és a kevésbé szolid kereskedő között. Míg a szolid régi cégek vevőik szimpátiáját is figyelmen kívül hagyva, pontosan végrehajtják a rendeletet, nem lehet vitás, hogy egyes cégek kevesebb lelkiismeretességgel kezelik a rábizott feladatot és tekintélyes, de illegális haszontöbblet-hez jutnak.

A forgalmi adó pedig, amely látszólag csak egyszázalékos, alapjában véve hat száza-lék erejéig terheli meg a kereskedőket. Az üz-lei hasznót tudniillik egy más rendelet maxi-málisan husz százalékban állapítja meg. Már most ha például valamely árucikk 100 leibe kerül egy kereskedőnek, azt legfeljebb 120 lelért adhatja el. Tiszta haszna tehát 20 lei volna. Az egyszázalékos forgalmi adót azonban a bruttó árból kell leadni, ami ebben az eset-ben 1 lei 20 bani, tehát a 20 lei haszon hat százalékára.

Kétségtelen, hogy mindkét adó csak ne-hézségeket támaszt a kereskedőknek és vevő-közönségnek és emellett az állam sem találja meg számítását, mert a kontemplált jövedelem-nek csak egy részét tudja így behajtani, míg egy tekintélyes rész csak lelkiismeretlen keres-kedők jövedelmét növeli. Meglepő tehát, hogy a kormány mindaddig nem honorálta a keres-kedő társadalom kívánságát, hogy a rendelet-től remélt állami jövedelmet más uton hajtsa be. A kereskedőtestületek ugyanis memorandu-maikban azt ajánlották, hogy az adókat a ter-melő gyáraknál, vagy a határállomásokban hajtsa be, ahol nagyobb tételekről van szó és az elszámolás nemcsak könnyebb, de egysze-rűbben ellenőrizhető is.

A kolozsvári kereskedelmi kamara több-izben sikertelenül járt el ebben az ügyben illetékes helyen. A csernovici kereskedők ugyancsak testületileg igyekeztek a kormányt más elhatározásra bírni és mert izolált akciójuk sikerében nem bíznak, egyidejűleg országos akciót is indítottak, hogy a bukaresti és más érdekelte testületek bevonásával hathatósabban járassanak el a mindenképpen célszerűtlen rendelettel szemben.

A Daimler-művek tőkeemelése. Bécsből jelentik, hogy a Daimler-Motoren A. G. legutóbbi közgyűlésén elhatározta részvény-tőkéjének 120 millióról 300 millió koronára való felemelését. Ennek a határozatnak a végrehajtásaképpen most a Daimler-művek 400.000 darab új részvényt bocsátott ki 550 koronás kv. uszon. A régi részvényese minden három részvényükre két új részvényt kaptak.

Felemelték a vámraktáridőket.

Bukarestből írják, hogy a pénzügyminis-terium elrendelte a vámraktáridők felemelését. A határállomások raktáraiban elhelyezett áruk-ért eszerint a jövőben egy hónapig terjedő időre a régi fekbér kétszeresét, hat hónapig az ötszörösét és egy évig terjedő időre a régi fekbér kétszeresét kell fizetni.

Harminc napig szabó lesz az aranykivitel.

Bukarestből írják: a kormány elhatározta, hogy a lei külföldi árfolyamának megjavítására bizonyos korlátozásokkal sza-baddá teszi az aranykivitelt. A termelők har-minc napig exportálhatják a rendelkezésükre álló aranykészleteket, de csak azzal a felté-tellel, hogy az eladási árat készpénzben, Banca Nationala-bankjegyekben hozzák be az országba. Ezt a körülményt az illetékes kül-földi román követségnek kell igazolnia. Az egész ügyletet a hivatalos lapban később meg-jelölt naptól számított 30 napon belül le kell bonyolítani.

A fényűzési cikkek behozatalát szabadabbá teszik. Egy régebbi miniszter-tanácsi ülésen a kormány elhatározta, hogy a luxuscikkek behozatalát szabadabbá teszi. Erre a célra bizottságot küldött ki, hogy a megfelelő törvényjavaslatot elkészítse. A bizottság — mint Bukarestből jelentik — munkáját befe-jezte és a javaslat hamarosan a törvényhozás elé kerül. A törvénytervezet a fényűzési cik-kek behozatalát teljesen szabadabbá teszi, a vámtételeket azonban lényegesen fokozza.

A német áru behozatalát külön vámdíj nem korlátozza. Mint ismeretes, a Németországból Romániába importált áru-cikkek miatt nehézségek merültek fel, mert azoknak nagy részét a kormány a Németor-szágtól járó hadikárpótlások törlesztése címén le akarta foglalni. A német kormány erre meg-tiltotta a Romániába szóló áruszállítást. Ké-sőbb a román kormány odamódosította rendel-kezését, hogy a behozatalt ugyan megengedi, de külön 50 százalékos vámtól rótt a német árura. Tekintettel arra, hogy a többi szövetsé-ges állam ezt a rendelkezést nem léptette életbe, bukaresti jelentés szerint a kormány ennek a külön vámdíjnak a behajtását fel-függesztette.

Valutaplac:

Páris, szept. 20. A lei árfolyama emelkedik. Ma 17-75 centimes.

Bécs, szept. 20. Lei 1520, dollár 1544, belga frank —, francia frank 109, svájci frank 267, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 1845, leva —, lira 6500, márka 1540, lengyel marka 34, font sterling 5700, rubel —, magyar korona 282, dinár 3750.

Prága, szeptember 20. Lei 84, dinár 161 1/2, márka 84, leva 58, svájci frank 1428-50, norvég korona 1084 1/2, dán korona 1414 1/2, svéd korona —, lira 351, francia frank 591 1/2, font sterling 310 1/2, dollár 88-50, osztr. kor. 590, belga frank —, lengyel marka 180, holl. for. 2619 1/2, magyar kor. —.

Berlin, szept. 20. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1296-20, Kopenhága 1783-20, Stockholm 2210-25, Helsingfors —, Róma 427-05, London 879-60, Newyork 101-64, Páris 783-75, Zürich 1768-20, Madrid —, Bécs 1918, Prága —, Budapest —, Bukarest —.

Zürich, szept. 20. Bukarest 590, Berlin 572, Amsterdam 182-75, Newyork 580, London 2160, Páris 4125, Milano —, Brüsszel —, Kopen-hága 108, Stockholm 126 1/2, Kristiania 74-50, Madrid —, Prága 695, Budapest 119, Zágráb 240, Buenosayres —, Varó 14, Bécs 57, osztr. leb. kor. —.

Budapest, szept. 20. Lei 600-615, font sterling 2630, 2160 leva —, dollár 563-573, francia frank 3900-4000, márka 560-600, lira 2290-2310, osztr. kor. 87 1/2-88 1/2, rubel 89 1/2-90 1/2, svájci frank —, szokol 657-667, dinár 370-390, lengyel marka 12-50-13-50, napoleon —.

— **Értékek igazságtalanságok a Káddia-tékről.** Adakezesek a Tartatra!

Parfumerie „IDEAL” illatszertár

TARGU-MURES MAROSVÁSÁRHELY, FŐTÉR 5. SZÁM

SPORT

Budapesti eredmények. A vasárnap meg- tartott bajnoki mérkőzésen az FTC csapata erős köz- delem után 3:2 arányban győzött az UTE felett. KAC- MAC mérkőzés 0:0 arányban végződött. FTC-VAC 4:0. III. kerület pedig 1:0-ra verte a VII. kerületet. Az FTC miután a KAC ellen elvesztette mérkőzését meg- semmisítették és újabb való lejátszást rendeltek el, visszanyerte esélyeit a bajnoki címhez.

KAC-Universitása hariságos mérkőzés lesz ma délután 3 órakor a sporttelepen.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: A beoltott Adolár. (Operettjúdonság 6. adszor. Napibérlet 9. szám A.)
Csütörtök: Az ördög. (Uj betanulással s uj szerep- osztással. Bérlet 10. szám B.)
Péntek: Szilveszter. (Operettjúdonság, először. Premiére helyárral. Premierbérlet 3. szám.)
Szombat: Szilveszter. (Operettjúdonság másodsor. Napibérlet 11. szám C.)
Vasárnap d. u. Pelecsi notárius. (Olcsó helyárral.)
Vasárnap este: Szilveszter. (Operettjúdonság, 3. adszor. Napibérlet 12. szám D.)
Hétfo: Szilveszter. (Operettjúdonság, 4. edszor. Napibérlet 18. szám A.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

A színházi iroda hírel: Szilveszter. A utolsó színpadi próbak folynak az idei színházi évad egyik legfontosabb operettjúdonságából, a Szilveszterből. Seregh Marcsa, Kabbabó Dnád, Hort Idé, Bálint Béla, Ráthely Ödön, Berkó József és Lovay Leó, aki az elő- adást is rendezé, fogják ottkoré vinni a Szilvesztert. — A szezon első operettjúdonságának, a Beoltott Adolár- nak szedán lesz a hatodik előadása. — Vasárnap dél- után fél 4 órai kezdettel a Szentgyörgyi István föllépé- sével a Pelecsi notárius kerül színe mérsékelt hely- árakkal.

A mozgó műora: Uránia-mozgóban: Szerda, csütörtök a diadalmos Cozarina ötödik fejezete. Ophir, az ötazereves város. Pénteken, szombaton a cik- lus egyetlen komikus fejezete a hatodik Miss Napoleon Newyorkban. Vasárnap, csak egy napig megkapó társ- adalmi dráma, Hihár szállóte, fészerepen, Oly Colbert. — Apolló-mozgóban: Szerda, csütörtök, Lotte Neumann remeke alakítása, Aranyos Frida, egy árva leány re- génye. Pénteken, szombaton, végtelenül igalmas kaland- történet, Tom Parker búne, vagy harc a tenger alatt, fészerepen a hírnaves és kedvelt Harry Pielle. Vasár- nap, csak egy napig, a Titokzatos idegen, floridai halás- dráma, csodaszép tengeri felvételekkel. — Egyetem-moz- góban: Szerda, csütörtök. Az aranyasszony, P. Menichelli magrázó araja, drámai alakítása. Péntek, szombat nagyszerű Pathé-film, az asszony Évától, máig. Színpompás történelmi részletek. Vasárnaptól, az ameri- kai Pathé-gyár szenzációs újonsága, A lengyel zsidó. Fészerepen Amerika leghíresebb filmszínésze, Frank Keess.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Hiadó: KADEKA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Dala Rca. Földvárú (vél Ferenc Nemes-uj) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.
Flókkiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.
Hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.
Hivatal: Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

As Uj Kelet előfizetési árai:
 Egész évre 250.— L. Hegyed évre... 100.—
 Fél évre... 200.— L. Egy héra... 40.—
 Egys szám ára helyben, vidéken és pályauvarokon 1:50 L.

A kiadóhivatal közleménye: Tisz- telettel kérjük helyi és vidéki t. elő- fizetőinket, hogy a lap késedelmes kéz- besítését kiadóhivatalunknál jelent- sék be, hogy a gyors és pontos kéz- besítés iránt intézkedhessünk.

Szatmári Ort. Izs. Hrközségiól

Dályázat

Ezennel pályázatot hirdettünk egy 30—40 év közötti levő román, héber, német és magyar nyelvűtudással bíró jegyzői állásra, mely állás 1922. januárban betöltendő. Fizetés megegyezés szerint.
 Kellően felszerelt pályázati kérvények folyó hó végéig küldendők a fenti címre.
 Szatmár, 1921. szeptember 7.

2559—1

Htk. címűség.

Dályázat

A helybeli מ"ר-hoz 8 gyakorlott tanítót felévi próbaldőre keresünk:

- a) מורה חשב ורשי נ"ד
- b) מורה ורשי
- c) מורה

Az első kettő csak nő, a harmadik nőtlen is lehet. — A nőstültek a lakáshány miatt nem hozhatják magukkal családjaikat. Az állás מ"ר חשב ורשי be- állítendő. — Pályázók eddigi működési és erkölcsi bi- zonyítványai és fizetési igényei מ"ר-ig Mózes Ignác Petrozsény küldendők.

Petrozsény, 1921. szeptember 15.

2570—1

מ"ר előjáróság.

Kisebb gyárhelyiség bérbe esetleg meg- vételre kerestetik. — Ajánlatok: Str. Petru Major 3. Telefon: 548

2580-1

Jomkipurra alkalmas
POSTÓCIPÓK

1284

„HERCULES“

cipőüzletbe Str. Regele Ferd. 5
 női 22, férfi 25 lei árban kaphatók

Ne feledjék el, hogy a világszerte ismert Ráth Hermann Triest

אחרונים לולבים וודסים
 cég 40 éves szakismeretével
 és az אחרונים termelők
 bizalma folytán még mindig

a legszebb és legmegfelelőbb

אחרונים מוכתרים לולבים
 נרונע בארדונהאראאאר
 וודסים נרונע נעוועהלמוע
 איד איד מראקקעע
 תודיא שאלילתאני. — תיא

Ráth József máramrosszigeti nagykereskedő utján ab Bukarest

a legolcsóbb napi árak mellett
 Polgárosságokkal készséggel
 szolgál:

Josef Ráth Hotel Simplon Bucarest

Mindentéle porcellánárukat, kristályfehér üvegárukat, kőedényt és táblaüveget azonnal szállítunk

Ornament üveg és ktt érkeztek

Szerezze be lámpaárú szükségletét

Komlós Testvéreknel

ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Kérjen ajánlatot!

Feltűnő olcsó árak!

Most érkezett nagy mennyiség- ben békebeli minőségű prima

flor- és musslin-harisnya

dívat színekben.
 Gyermek-harisnya, prima flor, minden nagyságban.
 Nagy választék női selyem-, gyapjú kabát- és átkötés- blúzokban

1197

BLATT

KÖTÖTT SZÖVÖTT ÁRUHÁZA
 CLUJ, FÖTÉR 13. SZÁM

Raktárról azonnal szállítunk

kármily mennyiségben versenyképtül árakban.

fűgő és faliámpát, lámpatestet, üveg- és bádógmécsét, kézilámpást olaj és gyer- tyánas, Japos- és mészegőt, lámpabélet- lámpacsövet. — Csizmapatkót szeggel 24 számg, Mody- és francia csizmapatkó- szegget, recéslejt talpszegget; marha- és kovácsot önzva, egyenes- és könyök, fűtészövet, kemenceajtót, parasztpipát, — valóni „Pyram” cipőkrémet üvegtegyek- ben, patentkapcsot, befőttkötő-zsineget, vizes- és borospoharat, Zamfirecu és Berindei-fele főző- és desszertcsokoládét gyári árban.

Kérjük a szükségelt me vésés megve- zésvel — minret ajánlatot előre fölívni

Fratii HIRSCH Testvérek

Simeul-Silvaniei — (Szilágyssomlyó.)

A BÉCSI DIVAT SAISON-ÚJDONSÁGAI MEGÉRKEZTEK

VELOUR
 DUVETIN
 HOMESPUNS
 SHETLAN
 GYAPJÚ TRICOT
 SHOTIS
 VELOURCHIFFON
 ANGOL RUMA-BÁRSONY
 CREP DE CHIN
 CHARBANT
 MAROEN
 CREP GEORGET
 FANTASIE

AZ ÖSSZES DIVATSZINEKBEN OLCSÓ ÁRAK!

GRÜNWALD ÉS STEINER

NŐI DIVATKÖLÖNLEGESSÉGEK ARUHÁZA

CLUJ, PIATA UNIRII No. 12

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

DEUTSCH K. I.

Üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.

Telefon 71 Interurban

Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karishald porcellán, díszmü- és konyhaberendezési cikkekben.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel sűrűn
Legkisebb apróhirdetése ára 10 lel.

Fattartóviselő zsidó családnál teljes ellátást keres lakással. Cim a kiadóhivatalban.

Utóvelek láttatásait leggyorsabban, garanciával elvégezték. Érkezni Rosenzweig fűzőüzletében, Str. Juliu Maniu (Deák Ferenc-utca) 6. 2351-I

Helybéli vegyészeti gyár cégigazgatója keres lehetőleg különbéjárati butorozott szobát. Ajánlatok Str. Petru Major 8. 2679-I

130 Hl. K-a berendezés 3-600-ig eladó Janovitz Emilnél, Zsibón. 2575-I

Eladó mozi! Prima vetítógép oxigénes palackokkal, esetleg berendezés is eladó Janovitz Emilnél, Zsibón. 2676-I

Keresek megvételre egy jókarban levő mozi-berendezést. Cim a kiadóhivatalban. 2556-I

Vasok használt jókarban levő 150-200 literes vashordókat, lehet olajos, petrolumos, vagy benzines. Ajánlatok Mindszent Salamonhoz címzendők — Zsibóra.

Keresek egy mozgószin-házhoz jókarban levő berendezést. Ajánlatok Benedek Józsefhez címzendők, Zsibóra. 2562-I.

Üzlethelyiséget keresek Főter közelében, laképési díj ellenében. Cim a szerkesztőségben.

Intelligens fiatalember jobb zsidó családnál teljes ellátást keres. Cim a kiadóhivatalban.

A közönség figyelmébe!
Van azonban a n. é. közönséget érdeklő, hogy ezekben fűzött műanyag módomban van a közönség legkényesebb izlésének is eleget tenni. Műanyagban alandó kézzel készíthetők. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri
IZRAEL ALADÁR

Biró Andor
Kézműváru nagy-kereskedése

Cluj, Rornis-u. 2. sz.

Zongorák:

rövid keresztúros, — pianínók, perzsa-szönyegek, antik butorok és porcellánok jutányosan kerülnek eladásra

Sternberg régiző-kereskedő
GRABEA-MARE, STR. IASLO-TER 2

Minden kereskedőt, iparost, mezőgazdát, dászt a általában mindenkit, ki üzlettel foglalkozik érdeklí:
A fényezés és üzleti forgalom összességének adójáról szóló törvény, az összes eddig megjelent törvénykiegészítő rendeletekkel. 2567-I
A legújabb és legteljesebb magyar fordítás.
Megjelent V. Roman dési könyvtáras-kereskedő kiadásában. Kapható minden könyvtáras-kereskedésben. Ára 6 lel

Makói vöröshagyma,
fokhagyma, zöldség a legelőnyösebb vagonfélékben: 2567-I
Weinberger Simon-nál
Temesváros, II. Fő-u. 31. szám szereshetők be

BREMEN—AMERICA—CANADA
legnagyobb és leggyorsabb hajók
Norddeutscher Lloyd Bremen
romániai főgynököség: —
„MEROUR“ Bucuresti Calea Mestier 51
Tehetséges egyes ügyvédök keresetnek

PYRAM
TERDENTINES CIPORRÉM
!
Valódi minőségben
mindenütt ismét kapható

Üzletáthelyezés !!
Hechtell Ignác bérkereskedése áthelyezett Piata M. Viteazul 13 sz. alá (v. Széchenyitér, Wertheimer-ház.)
Legszolidabb kiszolgálás!

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyás király-tér) 20.
Közvetítői szállítási vállalat. — Rendelésre gyűjtő- és vagonforgalom a külföld, valamint a helyi műanyag iparjához és irántjához. — — — Furcsa díjazású és felhívású irada.

Csak egy út vezet az erőből, egységben a pártatlan határhoz
HIGIERA SOSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártója: „HIGIERA” Kémiaipari és Vegyipari Gyár 1925
CLUJ — KOLOSVAR

Enyobórt, fűmárhúsoldást
minden mennyiségben. — legmagasabb árban vesz az
Agvag-ésVegyipar Rt. Satu-Mare

Minden házban fontos!
Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a párnatöli-, vatta-, lőszőr- és gyapjuzisztitása, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállallok
Raktáron tartok kész párnákat és töltőt Mérsékelt árak! — Szolid kiszolgálás!
Stern Salamon Beckay-utca 9

Szőrme bundákban — és különféle szőrmékben nagy választék
Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben — vállallok 1198
S. EISENSTÄDTER & Co.
szécs. — szőrméruház
Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 3. Tel. 1-49

CAROL LASSEN
nemzetközi szállítási vállalat
CLUJ, PIATA UNIREI No. 4
Gyorsított nagyszállítmányok
Elvállal bármily szállítást bel- és külföldre. — Fiókok és képviselők a kontinens minden nagyobb városában — és kikötőjében. —
Saját fuvarreklamációs iroda

Órlelősi raktár öszi és téli férfi konfeksióban
Nagyban eladás! Jutányos árak!
Weisz Vilmos és Fia
Timisoara, — Löffler-palota.

Szilágyi Eleonora B.-T.
Ajánlja: fűző, ruha különbözőségű, Előrendelté postagólt és borait. 1310 Szem nagyraktár

Baumzweig, Rosenfeld & Co.
kézmű- és divatruház megnyílt — a főpostával szemben
Férfi gyapju-szövet Lel 130.—
100 cm. női Lel 32.—
Francia delének Lel 13.—
Is karton Lel 12.—
Is vászna Lel 12.—
Barchetek Lel 15.—
Pamut-szövet Lel 15.—
Férfi zekni Lel 8.—
Női harisnya Lel 12.—
A fel nem sorolt cikkek feltűnő olcsó árban árusítottak

Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj—Kolosvár.